

BM 04.02.2008

**Lytternes og seernes
redaktør**

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Jacob Møllerup

D +45 3520 8020
E jmol@dr.dk
6. februar 2008

Lytternes og seernes redaktør i DR Redaktørberetning for 2. halvår 2007

Status for 2007

Næsten alle der bestyrer en dansk remotekontrol har indenfor et par dage set, hørt eller læst et DR-produkt. Og de fleste har en mening om det. Billedet kan være broget. Det rækker fra begejstring, tilfredshed og accept til kritik, vrede og skuffelse.

I 2007 har det samlede billede haft stærke bidrag fra alle kategorier. Men der har været flere negative vinkler end i de foregående år, fordi netop 2007 har været præget af budskaber om mærkbare nedskæringer på programsiden og af et sammenfald af tekniske problemer.

I en sådan situation er det vigtigt med ordentlige svar på seriøs kritik - og med gode forklaringer til seere og lyttere om, hvad der sker. Trods flere gode initiativer har den samlede indsats på denne front ikke været optimal.

Afviklingsproblemerne har skabt usikkerhed og utilfredshed hos brugerne - og DRs forklaringer på de tekniske problemer har ofte været utilstrækkelige og overoptimistiske.

Når det gælder de kritiske reaktioner på indhold og programlægning er DR blevet noget bedre til at forklare sig. Men det har været et problem, at bl.a. TV-Avisen i store dele af 2007 - p.gr.a. mandskabsreduktioner mv. - har været voldsomt bagud m.h.t. at behandle klager. Den seneste melding fra ledelsen er, at man igen er ajour, men forløbet igennem året har været utilfredsstillende.

Der er også i 2007 givet et uholdbart lavt antal klagevejledninger til lytternes og seernes redaktør. DR er heller ikke kommet nærmere et henvendelsessystem, der kan sikre systematisk overblik over klagesvar, svartider etc.

Vedr. status for ordningen som lytter- og seeredaktør kan jeg i øvrigt henvise til sidste halvårsberetning. Det bør dog tilføjes, at arbejdspresset i perioder har været ganske stort, hvilket har medført at sagsbehandlingstiden i flere tilfælde er blevet uforsvarlig høj. Lytter- og seeredaktøren prøver at fungere uden anden stab end en halvtids studentermedhjælp samt lejlighedsvis sekretærhjælp.

Samtidig med herværende redaktør-beretning offentliggøres også den halvårige "Rapport om henvendelser til DR vedr. programvirksomheden", der bl.a. giver DRs konklusioner på det forløbne halvårs mest udbredte klagetemaer. Samtidig gennemgås de sager, hvor der er klaget videre til lytternes og seernes redaktør.

Programetiske udfordringer

At udfolde og efterleve DRs Programetik giver løbende anledning til mange overvejelser. I denne beretning vil jeg kort omtale fire:

Valgkamp og fairness

En fair og afbalanceret dækning af valgkampe er alfa og omega for et public service medie. Lykkedes det så for DR i forbindelse med folketingsvalget 2007? Det er min vurdering, at redaktionerne levede op til kravene om upartiskhed - og at de gjorde sig store anstrengelser for det.

Men om det lykkedes til fulde i alle henseender er svært at gøre op - endsige føre bevis for. Som den offentlige debat har afspejlet, mangler Danmark en tradition for systematiske og videnskabelige studier af emnet. Det betyder desværre, at en stor del af debatten er baseret på hurtige vurderinger og fordomme og ikke på grundige, metodiske studier foretaget over en længere periode.

Kommentatoren Ralf Pittelkow mente i Jyllands-Posten at kunne påvise en klar regeringskritisk linje i DRs nyhedsdækning under valgkampen. At en erfaren aktør

på den politiske scene når til en sådan konklusion, er interessant. Men hans kategorisering af de enkelte indslag var alene lavet som umiddelbare, subjektive vurderinger af, hvem vinklen kunne være til fordel for. Og altså uden nogen vurdering af den journalistiske relevans, som redaktionen havde baseret sin prioritering på.

Skal debatten løfte sig fra at være påstand mod påstand, er der brug for en grundigere diskussion om, hvordan man måler og vurderer upartiskhed. Det danske forskningsprojekt - *Balance og upartiskhed i den politiske journalistik* - som gennemføres på *Syddansk Universitet* og afsluttes til næste år, kan forhåbentlig blive et godt udgangspunkt. Projektet studerer en række valgkampe og afstemninger siden 1997 og omfatter niveauer som "stopursbalance", "vurderingsbalance", "dagsordenbalance" og "vinklingsbalance". Samtidig vil projektet systematisk afdække, hvordan folk med forskellige politiske holdninger vurderer graden af balance og upartiskhed i forskellige konkrete indslag.

Der er brug for mere viden og indsigt. Og det er vigtigt at have blik for, at DRs nyhedsdækning er under et voksende pres fra de politiske lejre.

Nyhedsredaktionerne er under en valgkamp som den just overståede udsat for et sandt bombardement af påvirkningsforsøg fra spindoktorer, kommunikationsfolk og politikere, der kritiserer dækningen af både deres "egne" og af deres politiske modstandere og som ihærdigt prøver at påvirke vinkler og prioriteringer. Netop med den omfattende professionalisering af dette påvirkningsarbejde er det vigtigt, at redaktionerne formår at fastholde overblikket og træffe saglige og velbegrundede journalistiske beslutninger.

Ressourcer og programetik

Det er et gennemgående træk ved DRs Programetik, at der igen og igen lægges vægt på redaktionens pligt til at arbejde grundigt og omhyggeligt og hæderligt, til at gennemtænke alle konsekvenser og til at højne det kvalitetsmæssige, etiske og kreative niveau på det danske mediemarked. Det er ikke krav, der dispenseres fra, selvom der på nogle områder bliver færre mennesker til at løse flere opgaver. Mange medier - licensfinansierede såvel som kommercielle - prøver i disse år at lave væsentligt mere for færre penge - i et forsøg på at bevare deres markedsposition på trods af et stigende antal konkurrenter og en række nye medietyper. Det er et mønster, der kan ses både herhjemme og i udlandet.

I den daglige nyhedsproduktion er dilemmaet til at få øje på: Det har unægtelig sine vanskeligheder at levere en levende og aktuel nyhedsdækning - præget af originalitet, kvalitet og væsentlighed - hvis man har få fagmedarbejdere med

grundig indsigt og samtidig må levere mange indslag, hvor der kun har været kort tid til research.

I min rapport "TV-Avisen og Nybroe-sagen" - der blev offentliggjort den 10. december 2007 - kom jeg med fem fremadrettede anbefalinger om det programetiske arbejde (ledelsen i DR Nyheder oplyste dengang, at de havde sat tilsvarende initiativer i gang). Også her er der tale om tiltag, som ikke er gratis. Under de fem punkter hed det bl.a.:

- *Systematisk rettelse af fejl.* Der er brug for en mere konsekvent rettelse af fejl. Alle rettelser, korrektioner og præciseringer bør samles i overskuelig form på www.dr.dk/nyheder. En sådan løbende registrering vil være et godt signal om åbenhed og også være med til at øge den interne indsats for at undgå fejl.

- *Effektiviseret klagebehandling.* En hurtig og effektiv klagebehandling er uomgængelig for en seriøs nyhedsformidling på en public service-station. Desværre har TV-Avisens klagebehandling i dele af 2007 ladet en del tilbage at ønske. Der er brug for at sikre en seriøs og systematisk klagebehandling og for at ledelsen er inddraget i alle væsentlige sager.

- *Bedre kvalitetskontrol.* De daglige nyhedsudsendelser laves under hårdt tidspres af ret få mennesker. De vagthavende redaktionssekretærer skal i løbet af få timer igangsætte mange forskellige historier. Jævnligt produceres centrale indslag af journalister, der kun har få års erfaring eller mangler særlig indsigt på det pågældende fagområde. Hertil kommer, at journalisterne i stigende omfang selv skal færdigredigere deres indslag og derfor har meget andet end historiens indhold at tage vare på. Netop p.gr.a. det store pres, der arbejdes under, er det vigtigt, at der er faste procedurer for kvalitetskontrollen - herunder at redaktionssekretærene eller en overordnet skal have gennemset og godkendt alle indslag, der udsendes.

- *Styrkelse af den redaktionelle kultur.* Præcision og redelighed bør være blandt de allervigtigste kriterier for ansættelser, forfremmelser osv. Tendenser til stramninger, overdramatiseringer og sjuksk med faktuelle oplysninger må løbende kritiseres og diskuteres, således at det klart markeres, at de ikke er forenelige med TV-Avisens grundlag. Det er nødvendigt med løbende programetiske diskussioner - med udgangspunkt i de nyeste erfaringer og problemstillinger. En supplerende mulighed for at styrke efterkritikken er, at et par historier hver måned udsættes for en særlig grundig gennemgang med efterkontrol af oplysninger, indhentning af de involveredes syn på historien, reaktioner fra seere og udvalgte fagfolk osv.

- *Åben dialog med seerne.* Der er en stor interesse blandt seerne for, hvordan TV-Avisen laves, hvordan den prioriteres, og hvorfor store sager dækkes, som de gør. I sager hvor TV-Avisens dækning debatteres i offentligheden, er der samtidig stor interesse for at høre ledelsens vurderinger og forklaringer. For at styrke indsigten i nyhedsformidlingens arbejdsbetingelser og for at vise åbenhed og vilje til dialog, vil det være nyttigt, hvis TV-Avisen på sin hjemmeside lavede en ny sektion, hvor sådanne historier kunne fortælles og hvor der samtidig var mulighed for at deltage i debatter, afstemninger mv.

Det er indlysende, at sådanne tiltag - hvis de virkelig skal realiseres efter hensigten - samlet set er ressource-krævende og at det er en særlig udfordring at løfte dem samtidig med, at der må gennemføres store effektiviseringer. DR henter en god del af sin berettigelse i at holde et højt etisk niveau. Men det er klart, at der kan komme et punkt, hvor de faktiske vilkår kan gøre det umuligt at arbejde så seriøst, at udsendelserne kan leve op til DRs etik og principper. Uanset hvor grænsen går, må problemet tages alvorligt. Også selv om det en dag måtte betyde, at udbuddet af visse programmer og tjenester reduceres for at sikre kvaliteten på de højest prioriterede områder. Programetik i nyhedsformidlingen kan ikke adskilles fra, hvor lang tid og hvor meget viden, der faktisk er til rådighed for redaktionen.

Hensyn til børn i programlægningen

I DRs Programetik står der bl.a.:

"I forbindelse med omtale af vold, ulykker, krig og katastrofer bør der tages særlige hensyn til børn". Det præciseres i den forbindelse, at "... DR skal tage hensyn til børnene i programlægningen bl.a. ved valg af sendetidspunkter. Dette gælder også for trailere.....".

Som det fremgår af Henvendelsesrapporten er det fortsat et område, der med jævne mellemrum giver anledning til klager. Blandt de tilbagevendende problemer er ungdomsprogrammer på DR1, der er uegnede for mindre børn - men som bl.a. sendes i eftermiddagstimerne.

Et yderligere problem er, at DR2 har udviklet en praksis, hvorefter man ved flere lejligheder har sendt meget voldsomme udsendelser - der er helt uegnede for børn - i eftermiddagstimerne og allerførst på aftenen. Det gjaldt f.eks. flere af udsendelserne fra den lange serie med dokumentarfilm mv. fra Den Anden Verdenskrig. Undervejs i disse film blev der ved flere lejligheder vist billeder af Holocausts rædsler og andre meget voldsomme krigsbilleder. Problemet er ikke, at historiske og nutidige krige vises i deres faktiske gru. Men det er på konfliktkurs

med DRs etiske grundlag at gøre det på tidspunkter, hvor en del børn erfaringsmæssigt ser med. Selvom forældrene har et afgørende medansvar for hvad deres børn ser, er det problematisk, at DR sender så barske udsendelser på tidspunkter, hvor der lige har været *Fjernsyn for dig* på nabokanalen.

Der er brug for større omtanke - og for en bedre programinformation, hvor forældre i det mindste varskos, hvis der er potentielle problemer. Det har kunnet realiseres f.eks. i forbindelse med DR1s dramaserier som typisk er sendt kl. 20.00 - og om nødvendigt med beskeden "uegnet for børn" i programomtalen. Retningslinjerne bør overvejes i den kommende revision af DRs Programetik.

Det danske sprog

DRs Programetik rummer dette udsagn:

"DRs medarbejdere udtrykker sig på et nuanceret og korrekt dansk og er bevidste om, at DR spiller en væsentlig rolle i udviklingen af det danske sprog".

Jeg har det seneste år prøvet at følge de mange kritiske reaktioner på, hvordan DR bruger sproget (se bl.a. Henvendelsesrapporten fra 1. halvår 2007, afsnit 3).

Samtidig har jeg været i dialog med mange seere og lyttere, som simpelthen har haft svært ved at høre og forstå, hvad der bliver sagt i DRs udsendelser.

Det er vigtigt, at sprogdebatten ikke helt domineres af diskussioner om sætningsfejl og uenigheder om brug af bandeord og nye udtryk i sproget.

Sproget har udviklet sig i en retning, hvor udtalen er blevet mindre tydelig og hvor de enkelte ord ofte udtales mere sjusket. Måske er det vigtigste enkeltproblem i det danske sprog (og DRs brug af det) ganske enkelt utydelig udtale.

I denne situation er der brug for, at man i DR spørger sig selv, hvordan man i praksis lever op til sin egen målsætning. Der er da også en række projekter i gang for at bedre DRs sprogarbejde. Direktionen har bebudet en samlet handlingsplan som skal præsenteres for bestyrelsen dette forår. Samtidig er der netop udgivet en række meget anvendelige skrifter om *Mediedansk*, som kan støtte indsatsen på enkeltområder. Den store sammenfatning om det gode sprog - med mange praktiske arbejdsredskaber - udkommer som bogværk til april. Også et nyt internt DR-sprogside har premiere om kort tid.

Denne situation indbyder til, at DR sætter et højt ambitionsniveau. Det bør ikke alene handle om, hvad DRs værter og journalister siger i udsendelserne - men også om direkte at inddrage lyttere og seere i en offensiv for at gøre det talte danske sprog tydeligere og mere forståeligt.